

stwa powstałego w związku z działaniami wojennymi lub mającymi charakter wojennych w okolicznościach innych niż określone w art. 6, jeżeli osoby te były uznane za inwalidów wojennych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, uprawniona jest z tytułu inwalidztwa do świadczeń o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej, rentę przysługującą na podstawie niniejszej ustawy zmniejsza się o 350 zł miesięcznie, niezależnie od zmniejszenia wynikającego z przepisów o zbiegu uprawnień rentowych.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych, z tym że zmniejszenie renty, o którym mowa w ust. 2, wynosi 250 zł.

4. Osobom, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują uprawnienia określone w art. 11, 12, 14, 15, 17 i 20—22, a osobom, o których mowa w ust. 3, określone w art. 26 i 27.

Art. 61. 1. Świadczenia przewidziane w ustawie dla inwalidów wojskowych przysługują również osobom zaliczonym do jednej z grup inwalidów na skutek inwalidztwa powstałego w czasie czynnej służby wojskowej w formacjach innych niż określone w art. 29, jeżeli osoby te uznane były za inwalidów wojskowych w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rent rodzinnych.

Art. 62. Inwalidzi i wdowy, którzy w myśl przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy mieli prawo do świadczeń w naturze mimo braku uprawnień do świadczeń pieniężnych, prawo to nadal zachowują.

Art. 63. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia:

- 1) podwyższać renty i dodatki do rent,
- 2) podwyższać podstawę wymiaru rent, określoną w art. 10 ust. 1 oraz w art. 24 ust. 2 pkt 1,
- 3) zmieniać wysokość kwot, o których mowa w art. 60 ust. 2 i 3.

Art. 64. Przewidziane w ustawie uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują Ministrowi Spraw Wewnętrznych w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w podległych mu jednostkach.

Art. 65. 1. W sprawach nie unormowanych, w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy art. 34, 68, 69, 74—77, 78 ust. 3, art. 79—83, 113, 116, 117, 119 i 120

ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 341 oraz z 1973 r. Nr 38, poz. 225).

2. Do zaopatrzenia przewidzianego w niniejszej ustawie stosuje się również przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin dotyczące wypłaty i zawieszania świadczeń w czasie pobytu za granicą osoby uprawnionej do tych świadczeń.

Art. 66. W art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 341 oraz z 1973 r. Nr 38, poz. 225) dodaje się pkt 9 w brzmieniu:

„9) opieki pielęgnacyjnej nad inwalidą wojennym zaliczonym do I grupy inwalidów, sprawowanej przez dorosłego członka jego rodziny — na zasadach określonych przez Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem do Spraw Kombatantów”.

Art. 67. 1. Traci moc ustawa z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 11 oraz z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342).

2. Tracą moc:

- 1) art. 48 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i Nr 53, poz. 341 oraz z 1973 r. Nr 38, poz. 225),
- 2) art. 38 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników (Dz. U. Nr 23, poz. 165),
- 3) art. 7 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 225).

3. Osobom, pobierającym w dniu wejścia w życie ustawy dodatek do emerytury na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 2, ustala się na ich wniosek wysokość świadczeń przy zastosowaniu art. 51 ustawy.

4. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie obowiązują przepisy wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1.

Art. 68. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1974 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

118

USTAWA

z dnia 29 maja 1974 r.

o przekazywaniu gospodarstw rolnych na własność Państwa za rentę i spłaty pieniężne.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Właściciel gospodarstwa rolnego, zwany dalej „rolnikiem”, może przekazać na własność Państwa nieru-

chomości wchodzące w skład tego gospodarstwa w zamian za rentę lub spłaty pieniężne.

Art. 2. 1. Nieruchomości stanowiące współwłasność mogą być przekazane na własność Państwa tylko za zgodą wszystkich współwłaścicieli.

2. Nie jest jednak wymagana zgoda współwłaściciela, dla którego praca w przekazywanym gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła utrzymania.

Art. 3. 1. Nieruchomości stanowiące współwłasność małżonków lub objęte wspólnością ustawową albo stanowiące odrębną własność małżonka mogą być przekazane na własność Państwa tylko za zgodą obojga małżonków.

2. Nie jest jednak wymagana zgoda małżonka, dla którego praca w przekazywanym gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła utrzymania.

Art. 4. 1. Nieruchomość, na której gospodarują zstępni rolnika, może być przez niego przekazana na własność Państwa tylko za ich zgodą.

2. Zgoda zstępnych nie jest wymagana, jeżeli praca w przekazywanym gospodarstwie rolnym nie stanowi głównego źródła ich utrzymania.

Art. 5. Nieruchomości obciążone dożywociem mogą być przekazane na własność Państwa tylko za zgodą dożywotnika.

Art. 6. Zgoda współwłaścicieli, zstępnych, dożywotników lub małżonka na przekazanie nieruchomości nie jest wymagana, jeżeli gospodarstwo rolne wykazuje niski poziom produkcji rolnej lub jest zagrożone spadkiem produkcji rolnej w rozumieniu przepisów szczególnych.

Art. 7. Państwo przejmuje na własność nieruchomości wolne od obciążeń, z wyjątkiem służebności gruntowych, których utrzymanie uznane zostanie przez naczelnika gminy za niezbędne, oraz niektórych zobowiązań rolnika wobec spółdzielni i kółek rolniczych.

Art. 8. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia:

- 1) zasady uznawania pracy w gospodarstwie rolnym za główne źródło utrzymania,
- 2) zasady i warunki przejmowania zobowiązań, o których mowa w art. 7.

Rozdział 2.

Przekazywanie gospodarstw rolnych za rentę.

Art. 9. 1. Państwo na wniosek rolnika przejmie na własność gospodarstwo rolne za rentę, jeżeli przekaze on wszystkie nieruchomości wchodzące w skład tego gospodarstwa, obejmujące co najmniej 2 ha gruntów rolnych i leśnych, a ponadto:

- 1) osiągnął wiek 65 lat mężczyzna, a 60 lat kobieta albo
- 2) zaliczony został do jednej z grup inwalidów, w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

2. Gospodarstwo rolne określone w ust. 1 może być przejęte na własność Państwa za rentę również z urzędu, jeżeli wykazuje niski poziom produkcji rolnej, a rolnik osiągnął wiek 60 lat mężczyzna, a 55 lat kobieta lub zaliczony został do jednej z grup inwalidów.

3. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia:

- 1) określić zasady i warunki przejmowania na własność Państwa gospodarstw rolnych za rentę o obszarze poniżej 2 ha gruntów rolnych i leśnych,
- 2) obniżyć granice wieku wymaganego do renty.

Art. 10. Renta w zamian za gospodarstwo rolne przysługuje także rolnikowi, który osiągnął wiek wymagany do renty lub stał się inwalidą, po przekazaniu gospodarstwa odpowiadającego warunkom określonym w art. 9 ust. 1 za spłaty pieniężne i jeżeli spłat tych nie podjął.

Art. 11. 1. Rolnik, który przekazał gospodarstwo rolne za rentę, może zatrzymać budynki wchodzące w skład nieruchomości przekazywanych Państwu. Budynki takie stają się odrębnym od gruntu przedmiotem własności z chwilą przejścia nieruchomości.

2. Z chwilą śmierci rolnika i nie wcześniej niż z chwilą śmierci jego małżonka uprawnionego do renty w zamian za przekazane gospodarstwo budynki przechodzą na własność Państwa.

3. W razie sprzedaży budynków, Państwu przysługuje prawo pierwokupu po cenie odpowiadającej szacunkowi przyjętemu do ubezpieczenia przez Państwowy Zakład Ubezpieczeń, a w wypadku ich darowizny lub zamiany Państwu przysługuje prawo wykupu przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o pierwokupie.

4. W razie wykonania prawa pierwokupu lub wykupu poniesione koszty zawarcia umowy z osobą trzecią pokrywa Skarb Państwa.

Art. 12. 1. Na wniosek rolnika, który przekazał gospodarstwo rolne za rentę, przydziela się do bezpłatnego użytkowania działkę gruntu rolnego o powierzchni do 0,5 ha, a w razie przekazania budynków również lokal mieszkalny i pomieszczenia gospodarskie w rozmiarze niezbędnym do zaspokojenia potrzeb rolnika i jego rodziny.

2. Jeżeli prawo do renty za gospodarstwo rolne służy obojgu małżonkom, uprawnienia przewidziane w ust. 1 przysługują im łącznie.

3. Jeżeli prawo do renty służy współwłaścicielom nie będącym małżonkami, uprawnienie przewidziane w ust. 1 przysługuje współwłaścicielom, dla których praca w przekazanym gospodarstwie stanowi główne źródło utrzymania.

Art. 13. 1. Renta za nieruchomości wchodzące w skład gospodarstwa rolnego wynosi miesięcznie:

Obszar przekazanych nieruchomości		
za pierwsze dwa ha — za każdy ha	za każdy ha rozpoczęty ponad 2 do 10	za każdy ha rozpoczęty ponad 10
po 300 zł	po 100 zł	po 50 zł

Ustalona w ten sposób renta nie może przekraczać łącznie 2.500 zł miesięcznie.

2. Renta ustalona według ust. 1 podlega zwiększeniu o 25%, jeżeli produkcja rolna gospodarstwa pozostaje na poziomie wyższym niż średni w danej gminie na podobnych glebach.

3. Jeżeli w skład przekazywanego gospodarstwa rolnego wchodzi lasy, rentę zwiększa się o:

Zwiększenie renty miesięcznie w zł	Wartość drzewostanu w tys. zł
100	od 10 do 100
200	ponad 100 do 200
300	ponad 200

4. Jeżeli rolnik wraz z gospodarstwem przekazał budynek, rentę zwiększa się o:

Zwiększenie renty miesięcznie w zł	Wartość budynków w tys. zł
100	od 50 do 100
200	ponad 100 do 200
300	ponad 200

5. Jeżeli rolnik zrzekł się prawa do bezpłatnego korzystania z lokalu mieszkalnego i pomieszczeń gospodarskich, renta podlega zwiększeniu o 150 zł.

6. Wartość drzewostanu ustala się według cen obowiązujących w państwowym gospodarstwie leśnym przy uwzględnieniu zasad szacowania, określonych w przepisach o scalaniu i wymianie gruntów, a wartość budynków według cen odpowiadających szacunkowi przyjętemu do ubezpieczenia przez Państwowy Zakład Ubezpieczeń.

Art. 14. 1. W razie zadłużenia rolnika wobec Państwa oraz jednostek gospodarki społecznej, pozostającego w związku z przekazywanym gospodarstwem, renta ustalona według art. 13 wypłacana jest w kwocie obniżonej o:

- 1) 25% — jeżeli zadłużenie wynosi ponad 25% do 50% wartości przekazywanego gospodarstwa,
- 2) 50% — jeżeli zadłużenie wynosi ponad 50% do 100% wartości przekazywanego gospodarstwa.

2. Renta obniżona według ust. 1 wypłacana jest w wysokości nie niższej niż przysługująca za 2 ha gruntów rolnych i leśnych, a jeżeli zadłużenie przekracza wartość gospodarstwa, w wysokości przysługującej za 2 ha gruntów rolnych i leśnych.

3. W razie spłaty zadłużenia, o którym mowa w ust. 1, renta wypłacana jest w pełnej wysokości. Na poczet spłaty zalicza się również kwoty powstałe z tytułu obniżenia renty.

4. Wartość gospodarstwa ustala się według cen obowiązujących przy sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych.

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia wypadki, w których nie nastąpi obniżenie renty z tytułu zadłużenia.

Art. 15. 1. W wypadku przekazania Państwu wszystkich nieruchomości wchodzących w skład kilku gospodarstw rolnych, rolnikowi przysługuje jedna renta w wysokości odpowiadającej łącznemu obszarowi przekazywanych nieruchomości oraz łącznej wartości części składowych tych nieruchomości (budynki, lasy).

2. Przepis ust. 1 ma zastosowanie również w razie przekazywania w różnym czasie nieruchomości wchodzących w skład kilku gospodarstw rolnych.

Art. 16. 1. Jeżeli gospodarstwo rolne stanowi współwłasność osób nie będących małżonkami, renta przysługuje każdemu z współwłaścicieli, który spełnia warunki określone w art. 9 ust. 1, a jego udział we współwłasności wynosi co najmniej 2 ha gruntów rolnych i leśnych.

2. Renta przysługuje również współwłaścicielowi, którego udział we współwłasności jest mniejszy niż 2 ha gruntów rolnych i leśnych, jeżeli praca w przekazanym gospodarstwie rolnym stanowiła dla niego główne źródło utrzymania. W tym wypadku wypłaca się rentę przysługującą za 2 ha gruntów rolnych i leśnych.

3. Każdemu ze współwłaścicieli uprawnionych do renty ustalonej według art. 13—14 wypłaca się część renty w wysokości odpowiadającej jego udziałowi we współwłasności.

4. Współwłaściciel, który nie spełnia warunków do renty, otrzymuje stosowną do swego udziału spłatę pieniężną.

Art. 17. 1. Jeżeli gospodarstwo rolne stanowi współwłasność małżonków, objęte jest wspólnością ustawową lub stanowi odrębną własność małżonka, renta w zamian za gospodarstwo rolne przysługuje łącznie obydwu małżonkom, choćby warunki do renty spełniał tylko jeden z nich.

2. Renta nie przysługuje jednak małżonkowi, który w okresie ostatnich 5 lat przed przekazaniem gospodarstwa nie pracował na tym gospodarstwie i nie pozostawał we wspólnocie małżeńskiej z prowadzącym gospodarstwo, chyba że gospodarstwo to stanowi jego odrębną własność.

3. Renta przysługująca małżonkom podlega z uwzględnieniem ust. 2 podziałowi na dwie równe części:

- 1) jeżeli jeden z małżonków uprawniony jest do świadczania o charakterze rentowym na podstawie innych przepisów albo
- 2) na wniosek jednego z małżonków.

4. Część renty przypadająca na małżonka, dla którego praca w przekazanym gospodarstwie stanowiła główne źródło utrzymania i który spełnia warunki określone w art. 9 ust. 1, nie może być niższa niż renta przysługująca za 2 ha gruntów rolnych i leśnych.

5. W razie śmierci jednego z małżonków, pozostałemu przy życiu małżonkowi uprawnionemu do renty wypłaca się rentę w pełnej wysokości. Jeżeli jednak po zmarłym pozostały osoby uprawnione do renty rodzinnej, rentę przysługującą pozostałemu przy życiu małżonkowi zmniejsza się o kwotę wypłacanej renty rodzinnej. Przepis art. 14 stosuje się odpowiednio.

Art. 18. 1. Jeżeli gospodarstwo rolne obciążone jest dożywociem, rolnikowi i dożywnikowi przysługuje jedna renta, przy czym dożywnikowi wypłaca się część renty w wysokości renty przysługującej za 2 ha gruntów rolnych i leśnych.

2. Część renty należna rolnikowi nie może być niższa niż renta przysługująca dożywnikowi.

3. W razie śmierci dożywnika rolnikowi wypłaca się rentę w pełnej wysokości.

Art. 19. 1. Renta rodzinna przysługuje po rolniku, który w chwili śmierci miał ustalone prawo do renty za gospodarstwo rolne.

2. Renta rodzinna po rolniku przysługuje dzieciom, wnukom, rodzeństwu i rodzicom, spełniającym warunki do takiej renty w myśl przepisów o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

3. Wszystkim uprawnionym członkom rodziny przysługuje jedna łączna renta rodzinna; zasady podziału renty określają przepisy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 20. 1. Renta rodzinna wynosi miesięcznie:

Liczba członków rodziny uprawnionych do renty	Procent renty za gospodarstwo rolne
jeden	45
dwóch	50
trzech i więcej	60

2. Jeżeli małżonek zmarłego rolnika ma prawo do części renty za gospodarstwo rolne, wysokość renty rodzinnej nie może przekraczać połowy renty za to gospodarstwo.

Art. 21. Rolnikowi pobierającemu rentę za gospodarstwo rolne oraz osobie pobierającej rentę rodzinną przysługuje dodatek rodzinny dla dzieci, wnuków i rodzeństwa, na zasadach i w wysokości określonych przepisami o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 22. 1. Rolnikowi pobierającemu rentę za gospodarstwo rolne, który posiada order lub tytuł honorowy określony w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, przysługuje dodatek w wysokości 25% renty ustalonej według art. 13.

2. Osobie uprawnionej do renty rodzinnej, odznaczonej orderem lub tytułem, o którym mowa w ust. 1, przysługuje dodatek w wysokości 25% renty rodzinnej obliczonej dla jednej osoby.

3. Z tytułu odznaczenia orderami lub tytułami honorowymi przysługuje tylko jeden dodatek.

Art. 23. 1. Rolnikowi pobierającemu rentę za gospodarstwo rolne, który był członkiem zespołu rolników indywidualnych i pracował w tym zespole albo uczestniczył w kooperacji z jednostkami gospodarki uspołecznionej, przysługuje dodatek do renty w wysokości:

- 1) 5% — jeżeli okres pracy lub kooperacji wynosił co najmniej 5 lat, lub
- 2) 10% — jeżeli okres ten przekroczył 10 lat bezpośrednio poprzedzających przekazanie gospodarstwa za rentę.

2. Minister Rolnictwa określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady ustalania dodatku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 24. Rolnikowi pobierającemu rentę za gospodarstwo rolne lub członkowi rodziny pobierającemu rentę rodzinną, zaliczonemu do I grupy inwalidów, przysługuje dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, a w razie zaliczenia do tej grupy inwalidztwa z powodu utraty wzroku, dodatek ten wynosi 800 zł miesięcznie.

Art. 25. 1. Osobie, która pokryła koszty pogrzebu rolnika lub jego małżonka uprawnionego do renty za gospodarstwo rolne bądź też jego dzieci, wnuków, rodzeństwa i rodziców, którzy spełniali warunki do renty rodzinnej,

albo też osoby pobierającej rentę rodzinną, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

2. Zasiłek pogrzebowy przyznaje się i wypłaca na zasadach określonych przepisami o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 26. Rolnicy pobierający rentę za gospodarstwo rolne oraz członkowie ich rodzin, a także osoby pobierające renty rodzinne, są uprawnione do:

- 1) świadczeń leczniczych i położeńicznych,
- 2) protezowania,
- 3) przysposobienia zawodowego,
- 4) umieszczenia w domu rencistów

na zasadach określonych przepisami o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 27. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia podwyższać renty i dodatki określone w ustawie.

Rozdział 3.

Przekazywanie gospodarstw rolnych za spłaty pieniężne.

Art. 28. 1. Nieruchomości wchodzące w skład gospodarstwa rolnego mogą być na wniosek rolnika przejęte na własność Państwa w całości lub części za spłaty pieniężne, jeżeli rolnik nie spełnia warunków do uzyskania renty.

2. Przejęcie przez Państwo części nieruchomości może nastąpić, jeżeli na pozostałej części gospodarstwa można nadal prowadzić towarową produkcję rolną. W tym wypadku nie jest konieczna zgoda dożywotnika.

Art. 29. 1. Spłaty pieniężne ustala się według cen określonych w przepisach o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych po odliczeniu należności Państwa oraz jednostek gospodarki uspołecznionej, mających związek z przejmowaną nieruchomością.

2. Jeżeli przejmowana nieruchomość obciążona jest na rzecz osób trzecich hipotekami lub innymi prawami ujawnionymi w księdze wieczystej lub w zbiorze dokumentów, sumę należności składa się do depozytu sądu powiatowego właściwego ze względu na położenie nieruchomości, chyba że osoby, którym wymienione prawa przysługują, wyrażą zgodę na wypłacenie należności rolnikowi.

Art. 30. Spłata pieniężna do wysokości 50 tys. zł następuje w ciągu 3 miesięcy od dnia, w którym decyzja o przejęciu nieruchomości stała się ostateczna. Nadwyżka ponad tę kwotę jest płatna w równych ratach rocznych nie przekraczających 50 tys. zł. Oprocentowanie nadwyżki ustala się w wysokości 3% w stosunku rocznym.

Rozdział 4.

Tryb postępowania.

Art. 31. 1. Przejęcie nieruchomości na własność Państwa w zamian za rentę lub za spłaty pieniężne następuje na podstawie decyzji naczelnika gminy.

2. Do właściwości naczelnika gminy należy również wykonanie pierwokupu lub wykupu budynków.

3. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i tryb przejmowania nieruchomości, ustalania prawa do rent i ich wysokości oraz wypłacania rent i spłat pieniężnych.

Art. 32. Decyzja o przejęciu nieruchomości za rentę stanowi podstawę do ustalenia prawa do renty i jej wysokości. Decyzja ta jest wiążąca dla organów rentowych oraz organów odwoławczych w postępowaniu rentowym.

Art. 33. 1. W okresie wykonania ostatecznej decyzji o przejęciu nieruchomości na własność Państwa za rentę rolnikowi przysługuje prawo do bezpłatnego użytkowania nieruchomości. Rolnik obowiązany jest w tym okresie do prowadzenia prawidłowej gospodarki.

2. Ostateczna decyzja o przejęciu nieruchomości podlega wykonaniu z chwilą uprawomocnienia się decyzji w sprawie renty.

3. Ostateczna decyzja, o której mowa w ust. 2, stanowi podstawę do ujawnienia stanu własności w ewidencji gruntów i w księdze wieczystej oraz na wniosek rolnika stanowi podstawę do założenia księgi wieczystej dla budynków stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności.

Art. 34. Prawo do rent i zasiłku pogrzebowego ustala oraz świadczenia te wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Rozdział 5.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 35. Rolnikowi, który przekazał na własność Państwa za spłaty pieniężne nieruchomości wchodzącą w skład gospodarstwa rolnego i po jej przekazaniu był zatrudniony co najmniej przez 5 lat, zalicza się okres pracy wykonywanej w rolnictwie po ukończeniu 16 roku życia do okresu zatrudnienia wymaganego do emerytury lub renty określonej w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Art. 36. 1. W razie zbiegu prawa do świadczeń rentowych określonych niniejszą ustawą ze świadczeniami o charakterze rentowym przysługującymi na podstawie innych przepisów, rolnikowi wypłaca się w całości wybrane przez niego świadczenie powiększone o połowę drugiego świadczenia.

2. Dodatek rodzinny, dodatek z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów oraz z tytułu posiadania orderu lub tytułu honorowego przysługuje tylko do świadczenia wypłaconego w całości.

3. Jeżeli do renty za gospodarstwo rolne uprawnieni są obydwaj małżonkowie, zasady określone w ust. 1 i 2 mają zastosowanie do części renty przysługującej małżonkowi uprawnionemu do innego świadczenia o charakterze rentowym.

Art. 37. 1. Jednostki uspołecznionej gospodarki rolnej mogą nabywać bezpośrednio od rolników nieruchomości wchodzące w skład gospodarstw rolnych za renty lub spłaty pieniężne na warunkach określonych w ustawie.

2. Przeniesienie własności nieruchomości, o którym mowa w ust. 1, następuje w formie umowy zatwierdzonej decyzją naczelnika gminy.

3. Umowa określona w ust. 2 stanowi podstawę do ustalenia i wypłaty rent oraz spłat pieniężnych. Przepis art. 33 stosuje się odpowiednio.

4. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia:

- 1) określi szczegółowe warunki i tryb nabywania nieruchomości na zasadach określonych w ust. 1 oraz rozliczeń z tego tytułu,
- 2) może określić warunki i tryb przejmowania na własność Państwa za spłaty pieniężne lasów lub gruntów

leśnych nie wchodzących w skład gospodarstw rolnych.

Art. 38. Przepisy ustawy dotyczące naczelnika gminy stosuje się również do naczelnika miasta i gminy, prezydenta lub naczelnika miasta albo dzielnicy.

Art. 39. Wartość nieruchomości położonych na terenie miast ustala się według cen określonych w przepisach o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych obowiązujących na obszarze sąsiedniej gminy.

Art. 40. 1. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się również do spraw, w których postępowanie o przejęcie gospodarstwa zostało wszczęte na podstawie ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15 i z 1973 r. Nr 48, poz. 283), a nie zostało zakończone decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

2. Osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy pobierają renty lub świadczenia pieniężne przyznane na podstawie przepisów:

- 1) ustawy z dnia 28 marca 1962 r. o przejmowaniu niektórych nieruchomości rolnych w zagospodarowanie lub na własność Państwa oraz o zaopatrzeniu emerytalnym właścicieli tych nieruchomości i ich rodzin (Dz. U. Nr 38, poz. 166 i z 1968 r. Nr 3, poz. 15),
- 2) ustawy z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15 i z 1973 r. Nr 48, poz. 283),

zachowują prawo do dotychczasowych rent lub świadczeń pieniężnych, które podwyższa się o 50%.

3. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pobierają renty lub świadczenia na podstawie przepisów wymienionych w ust. 2, mają prawo do świadczeń określonych w art. 26 tej ustawy.

4. Prawo do renty rodzinnej lub zasiłku pogrzebowego po rolniku, który pobierał rentę lub świadczenie, o których mowa w ust. 2, i zmarł po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy — ustala się według zasad tej ustawy.

Art. 41. Nieruchomości wchodzące w skład gospodarstw rolnych, które przejęte zostały przez Państwo w zagospodarowanie w zamian za rentę na podstawie przepisów ustawy wymienionej w art. 40 ust. 2 pkt 1:

- 1) podlegają zwrotowi na wniosek rolnika, a w razie jego śmierci na wniosek wszystkich spadkobierców pod warunkiem uregulowania wszystkich należności Państwa oraz zwrotu sum wypłaconych rolnikowi i jego rodzinie tytułem zaopatrzenia emerytalnego, albo
- 2) podlegają przejęciu na własność Państwa na podstawie niniejszej ustawy, jeżeli rolnik lub jego spadkobiercy nie wystąpią o zwrot nieruchomości w ciągu 2 lat po upływie 10-letniego okresu zagospodarowania bądź nie dopełnią w tym terminie warunków, o których mowa w pkt 1. Na wniosek rolnika lub jego spadkobierców nieruchomość może być przejęta przez Państwo przed upływem tego okresu.

Art. 42. Traci moc ustawa z dnia 24 stycznia 1968 r. o rentach i innych świadczeniach dla rolników przekazujących nieruchomości rolne na własność Państwa (Dz. U. Nr 3, poz. 15 i z 1973 r. Nr 48, poz. 283).

Art. 43. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1974 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*